

**Tézy na rigorózne skúšky pre študijný odbor Sociálna práca na Pedagogickej fakulte
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici**

Rigorózna skúška má dve súčasti:

Rigorózna skúška pozostáva z obhajoby rigoróznej práce. Vedúci/vedúca rigoróznej práce a oponent/oponentka vypracujú posudok práce a navrhnú hodnotenie. Komisia pre rigorózne skúšky hodnotí kvalitu rigoróznej práce na základe posudkov a priebehu obhajoby, kde študent alebo študentka v určenom časovom rozmedzí predstaví výsledky svojej práce a reaguje na posudky, prípadne na otázky členov a členiek komisie. Na základe toho je udelené hodnotenie za predmet.

Obhajoba rigoróznej práce je ďalej realizovaná formou kolokvia, t. j. rozpravy k vybraným odborným kontextom záverečnej práce, ktoré súvisia s predmetmi rigoróznej skúšky.

Obsah vedeckej rozpravy má obligatórnu štruktúru a smerovanie vedeckej rozpravy predsedom/predsedačkou komisie pre rigorózne skúšky alebo ním povereným členom/členkou komisie, a to v prípade všetkých rigorózných prác, teda prác viazaných na konkrétnu cieľovú skupinu, a tiež v prípade rigorózných prác, ktorých témy sa viažu na sociálne fenomény vzťahujúce sa k sociálnej práci z historického hľadiska, sociálno-politické témy alebo práce, ktoré majú teoreticko-sumarizačný charakter, a nie je možné v nich jednoznačne alebo vôbec identifikovať cieľovú skupinu klientov alebo realizátorov sociálnej práce.

Študent/študentka sa vopred pripraví na vedeckú rozpravu k téme predloženej rigoróznej práce podľa tohto postupu:

1. Vymedzí teoretické, metodologické a interdisciplinárne súvislosti riešenia problematiky témy rigoróznej práce a charakterizuje využitie a aplikáciu teórií uplatňujúcich sa v práci s danou (alebo modelovou) cieľovou skupinou (predmet Teoretické a metodologické súvislosti sociálnej práce).
2. Vymedzí sociálneho-politický a legislatívny rámec predmetnej problematiky (predmet Sociálno-politické a legislatívne súvislosti sociálnej práce).

Podľa učeného povinne voliteľného predmetu

3. Uvedie príklady dobrej praxe a aktuálne trendy alebo skomparuje tému rigoróznej práce alebo jej vybrané časti s poznatkami zo zahraničia (predmet Aktuálne trendy v sociálnej práci).
4. Vymedzí súvislosti riešenej problematiky s rozvojom odboru a profesie sociálna práca. (predmet Profijný rozvoj v sociálnej práci).
5. Zasadí tému práce do historického a etického kontextu (predmet Historické a etické súvislosti sociálnej práce).

POVINNÉ PREDMETY:

TEORETICKÉ A METODOLOGICKÉ SÚVISLOSTI SOCIÁLNEJ PRÁCE

Sociálna práca ako samostatný vedný odbor a aplikovaná veda. Miesto sociálnej práce v systéme vied. Súčasné chápanie sociálnej práce v období postmodernity.

Výskum v oblasti sociálnej práce. Špecifiká výskumu v sociálnej práci. Význam výskumu. Koncepcia tvorby projektu. Kvantitatívny a kvalitatívny výskum v sociálnej práci. Základné výskumné metódy a techniky v sociálnej práci aplikované v kvantitatívnom a kvalitatívnom výskume.

Základné prístupy a charakteristiky jednotlivých teórií sociálnej práce. Humanistická a existenciálna teória v sociálnej práci, ich význam a využitie v praxi sociálneho pracovníka. Prístup orientovaný na klienta (C. Rogers), transakčná analýza (E. Berne), existenciálna analýza a logoterapia (V. E. Frankl). Kognitívne-behaviorálna teória a jej využitie v praxi sociálneho pracovníka. Ekosociálna teória a jej využitie v praxi sociálnej práce. Antiopresívne prístupy, ich ciele a imperatívy. Ich význam. Nové sociálne riziká a možnosti riešenia prostredníctvom sociálnej práce.

Metódy a metodika sociálnej práce. Sociálna práca s jednotlivcom. Sociálna práca so skupinou. Etapy práce so skupinou. Sociálna práca s komunitou. Situácie vyvolávajúce potrebu sociálnej práce s komunitou. Využitie špeciálnych metód pri sociálnej práci s klientom. Krízová intervencia. Sociálne poradenstvo. Mediácia. Manažment v sociálnej práci.

SOCIÁLNO-POLITICKÉ A LEGISLATÍVNE SÚVISLOSTI SOCIÁLNEJ PRÁCE

Východiská sociálnej politiky. Sociálna politika. Sociálne zabezpečenie. Sociálna ochrana. Sociálne poistenie. Štátna sociálna podpora. Sociálna pomoc. Záchranná sociálna sieť. Sociálne služby.

Genéza a vývoj sociálnej politiky. Paternalizmus a neopaternalizmus. Utopizmus. Filantropia a altruizmus. Ľudské práva v historickom kontexte. Liberalizmus a neoliberalizmus.

Subjekty a objekty sociálnej politiky. Sociálne systémy. Štátna správa a samospráva. Tretí sektor. Medzinárodné organizácie. Sociálny štát. Objekty sociálnej politiky.

Princípy a ciele sociálnej politiky. Princíp rovnosti. Zákaz diskriminácie. Princípy osobných práv, slobody a dôstojnosti. Princíp solidarity. Princíp participácie. Vývoj cieľov sociálnej politiky v historickom kontexte. Medzinárodný rámec cieľov sociálnej politiky. Formulácia konkrétnych cieľov sociálnej politiky

Predmet sociálnej politiky. Sociálna prevencia. Zdravie. Starnutie a staroba. Rodina. Chudoba. Zamestnanosť a nezamestnanosť. Vzdelávanie a vzdelanie. Sociálna ochrana minorít.

Realizácia sociálnej politiky. Inštitucionalizácia sociálnej politiky. Nástroje sociálnej politiky. Financovanie sociálnej politiky. Súčasné trendy v európskej sociálnej politike

Oblasti sociálnej politiky. Sociálne zabezpečenie. Politika zamestnanosti. Rodinná politika. Bytová politika. Vzdelávacia politika. Zdravotná politika.

Sociálne služby. Formy sociálnych služieb. Ekonomické aspekty sociálnych služieb. Kvalita a deinštitucionalizácia sociálnych služieb. Analýza súčasných podmienok zariadení sociálnych služieb a ich klientov.

POVINNE VOLITEĽNÉ PREDMETY:

AKTUÁLNE TRENDY V SOCIÁLNEJ PRÁCI

Aktuálne trendy a inovácie v sociálnej práci. Základná terminológia metodológia, metodika, metóda, technika, nástroj. Terapeutická paradigma v sociálnej práci. Klient – príjmateľ sociálnych služieb. Koncept reziliencie a práca s rezilienčnými kartami.

Terapeutické prístupy využívané v sociálnej práci. Socioterapia, Arteterapia a Artefiletika, Muzikoterapia, Tanečno-pohybová terapia, Sand-play piesková terapia., Zooterapie (Hipoterapia, Canisterapia, Felinoterapia a pod.), Terapeutické záhrady, Reminiscenčná terapia.

PROFESIJNÝ ROZVOJ V SOCIÁLNEJ PRÁCI

Východiská sociálnej práce ako profesionálnej aktivity. Cieľ sociálnej práce, koncept sociálneho fungovania, paradigmy sociálnej práce.

Profesionalizácia sociálnej práce. Aktuálne otázky a problémy sociálnej práce ako profesie na Slovensku. Supervízia ako nástroj profesionalizácie sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Súčasný stav vo vzdelávaní sociálnych pracovníkov vo svete a u nás. Kompetencie sociálneho pracovníka /pracovníčky, uplatnenie na trhu práce, špecifiká činnosti sociálnych pracovníkov.

HISTORICKÉ A ETICKÉ SÚVILOSTI SOCIÁLNEJ PRÁCE

Dejiny sociálnej práce. Stručné vymedzenie jednotlivých období, dejiny sociálnej práce na území bývalej ČSR. Významné osobnosti sociálnej práce vo svete a na Slovensku v minulosti a súčasnosti.

Etika sociálnej práce. Etika ako veda. Základné etické pojmy a princípy. Dejiny etického myslenia. Dobro a zlo. Posudzovanie morálneho konania. Etická otázka, problém a dilema. Vybrané etické teórie. Základné princípy a hodnoty v sociálnej práci. Etický diskurz Sociálna etika. Národný a medzinárodný etický kódex sociálnej práce. Špecifiká etiky sociálnej práce.

Odporúčaná literatúra:

- Almašiová, A. & Kohútová, K. (2016). *Štatistické spracovanie dát sociálneho výskumu v programe SPSS*. Verbum.
- Balogová, B. & Žiaková, E. (Eds.). (2017). *VADEMECUM SOCIÁLNEJ PRÁCE. Terminologický slovník*. Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.
- Balogová, B. & Boriščáková, M. (2021). *Prolegoména kvantitatívneho výskumu v sociálnej práci*. Prešovská univerzita v Prešove.
- Banks, S. (2006). *Ethics and Values in Social Work*. 3rd edition. Palgrave Macmillan.
- Baum, D. & Gojová, A. (Eds.). (2014). *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostravská univerzita v Ostravě.
- Bendulová, I. & Balogová, B. (2019). Význam experimentov v socioterapii sociálnej práce. In: *Journal socioterapie*, Inštitút edukológie a sociálnej práce, 5(3), 29-39.
- Brnula, P. (2011). *Etika v sociálnej práci*. Iris.
- Brnula, P. (2012). *Sociálna práca. Dejiny, teórie a metódy*. Iris.
- Brnula, P., Čavojská, K., Mózešová, K. & Smrek, M. (2015). *Úvod do teórií sociálnej práce. Učebné texty*. Iris.
- Brnula, P. & Vaska, L. (2021). After the Divorce: Social Work in Slovakia Since the Peaceful Divison of Czechoslovakia. In Lorenz, W., Havrdová, Z. & Matoušek, O. (Eds). *European Social Work After 1989. East-West Exchanges Between Universal Principles and Cultural Sensitivity*. p. 51-64. Springer.
- Brozmanová Gregorová, A. (2010). Základné predpoklady morálneho konania v sociálnej práci. In Hudecová, A., Jusko, P., Vavrinčíková, L., Brozmanová Gregorová, A. et al. Profesijné kompetencie sociálnych pracovníkov v kontexte intencionálnych a inštitucionálnych reflexií. 23-29. Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici.
- Brozmanová Gregorová, A. (2013). *Sociálna práca s rodinou – základné východiská a aktuálne trendy*. Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela.
- Elichová, M. (2017). *Sociální práce aktuální otázky*. Grada.
- Etický kódex sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce*. (2019). Schválený valným zhromaždením Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce 18. 9. 2015. https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/_rodina-socialna-pomoc/socialna-praca/etickykodex_final-3.pdf
- Gejdošová, Z. (2012). *Sociálne zabezpečenie v systéme verejnej správy na Slovensku*. Verbum.
- Hendl, J. (2016). *Kvalitatívni výzkum*. 4. vydanie. Portál.
- Hurychová, E. & Ptáčková, B. (2022). *Sociální práce ve školství*. Grada.
- Janebová, R. (2013). (Ed.). *Sborník z konference IX. Hradecké dny sociální práce Hradec Králové 21. až 22. září 2012*. Gaudeamus.
- Jusko, P. & Halásková, R. (2012). *Politika zamestnanosti*. Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela.
- Kolektív autorov. (2020). *Management a kvalita sociálnych služieb*. Asociace českých a slovenských zinkoven.
- Kováčová, B., Jablonský, T. & Gallová M. (2017). *Expresívne terapie vo vedách o človeku. Kooperácia rodín a inštitúcií v starostlivosti o klienta*. Verbum.
- Křížová, E. (2023). (Ed.). *Sociální práce v mezioborové perspektivě*. Karolinum.
- Krysik, J. & Finn, J. (2018). *Research for Effecitve Social Work Practice*. 4th Edition. Routledge.
- Levická, J. et al. (2013). *Sociálne služby - vývoj, súčasný stav a možnosti merania ich kvality*. Trnavská univerzita v Trnave.
- Levická, J. et al. (2015). *Identita slovenskej sociálnej práce*. Trnavská univerzita.

- Levická, J. & Levická, K. (2015). *Klíčové témy v profesijní etice sociální práce*. Fakulta zdravotnictva a sociální práce Trnavské univerzity v Trnave.
- Levická, J. et al. (2016). *Teoretické východiska sociální práce*. Fakulta zdravotnictva sociální práce Trnavské univerzity v Trnave.
- Levická, J., Vaska, L. & Vrťová, J. (2021). Historical Roots of Supervision in Social Work Framed by the Anglo-American Tradition. In: *Sociální práce/Sociálna práca = Czech and Slovak Social Work*. 21(4), 53-69.
- Lorenz, K. (1990). *Osm smrtelných hříchů*. Akademia.
- Loughran, M. (2019). *Counselling Skills for Social Workers (Student Social Work)*. Routledge.
- Mališková, Z. (2013). *Etické rozhodovanie v sociálnej práci*. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.
- Mátel, A. (2019). *Teorie sociální práce I*. Grada.
- Matoušek, O., PAZLAROVÁ, H. et al. (2014). *Podpora rodiny. Manuál pro pomáhající profese*. Portál.
- Matoušek, O. et al. (2022). *Strategie a postupy v sociální práci*. Portál.
- Mydlíková, E. (2004). *Manažment v sociálnej práci*. Občianske združenie Sociálna práca.
- Mydlíková, E., Slaný, J. & Kováčová, M. (2021). *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Portál.
- Payne, M. (2020). *Modern Social Work Theory*. Macmillan Education.
- Poklembová, Z. (2020). *Starostlivosť o seba u sociálnych pracovníkov a pracovníčok*. Prešovská univerzita v Prešove.
- Rafael, E. J. & Schutt, R. (2013). *The Practice of Research in Social Work*. 3rd Edition. Sage.
- Royse, D. (2013). *Research Methods in Social Work*. 6th Edition. Belmont.
- Rubin, A. & Babbie, E. R. (2014). *Research Methods for Social Work*. 8th Edition. Cengage Learning.
- Sabolová Fabiánová A. (2023). *Reziliencia ako koncept sociálnej práce*. Prešovská univerzita.
- Schavel, M. et al. (2008). *Sociálna práca vo verejnej správe*. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety.
- Shaw, I., Lawson, B. K., Orme, J. & Ruckdeschel, R. (Eds.). (2009). *The Sage Handbook of Social Work Research*. 1st Edition. Sage.
- Škultéty, P. (2011). *Verejná správa a správne právo*. Veda.
- Skyba, M. (2015). *Školská sociálna práca*. Prešovská univerzita v Prešove.
- Šlosár, D. et al. (2017). *Teórie sociálnej práce a vybrané klientske skupiny*. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.
- Šolcová, J. et al. (2019). *TEÓRIE SOCIÁLNEJ PRÁCE: Vysokoškolské učebné skriptá pre študentov a študentky sociálnej práce*. Belianum.
- Stachoň, M. & WEIHE, H. J. W. (Eds.). (2016). *Sosialt arbeid og natid: slovakisk-norske perspektiver, lareverk for hoyskoler. Sociálna práca a súčasnosť: Slovensko – nórské perspektívy*. Hertervig Akademisk.
- Šavrnichová, M., Holdoš, J. & Almašiová, A. (2020). *Excesívne používanie internetu u adolescentov na Slovensku*. Belianum.
- Šavrnichová, M., Šolcová, J., Almašiová, A., Almáši, M. (2020). *Excesívne používanie internetu u mladých ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia na Slovensku*. Belianum.
- Švaříček, R., Šedová, K. et al. (2007). *Kvalitatívni výzkum v pedagogických vědách*. Portál.
- Tomeš, I. (2011). *Obory sociální politiky*. Portál.
- Vaska, L. (2014). *Služby zamestnanosti a vybrané aspekty sociálnej práce s nezamestnanými*. Iris.

Vaska, L., Brozmanová Gregorová, A. & Vrťová, J. (2020). *Modely supervízie organizácie - výskumné reflexie*. Belianum.

Vaska, L. (2021). *Supervízia organizácie*. Belianum.

Vaska, L. & Vrťová, J. (2022). Digitalizácia supervízie v čase pandémie. In *Sociální práce/Sociální práca = Czech and Slovak Social Work*. 22(5), 60-77.

Vrťová, J. & Vaska, L. (2020). Využitie terapeutických a poradenských prístupov v supervízii. In Vaska, L. & Vrťová, J. (Eds.). *Vedecké odpovede na aktuálne otázky supervízie v sociálnej práci. Zborník vedeckých štúdií*. (s. 42-66). Belianum.

Zákon NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

Zákon NR SR č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov